

چهارشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۲ | ۱۶ صفحه | ۱۰ هزار تومان | دوره سوم | سال دوم | شماره ۳۳۲
www.hammihaonline.ir

انسان، دشواری وظیفه است

به یاد ناصر آلاپوش که دیروز درگذشت و خاطره نیک عباس امیرانتظام از او

برنامه پیشرفت یا...؟

بررسی پیامدهای اجرایی شدن برنامه هفتم در گفت‌وگو با علی سعدوندی و مرتضی افقه

اپوزیسیون یا سازشگر؟

در باره عادل فردوسی‌پور و حرف‌هایی که اصغر پورمحمدی مدیر سابق شبکه ۳ از رفتنش گفت

سراب کارگری در کشورهای همسایه

پای صحبت کارگران ایرانی که در عراق و ترکیه کار می‌کنند

نگاه هم‌میهن

عدل علی

احمد زیدآبادی

نویسنده و مشاور هم‌میهن

برخی بین دنیای قدیم و جدید، تحت عنوان سنت و تجدد، چنان حفره عمیق و عریضی تصور کرده‌اند که گویی هیچ پیوندی بین آن دو وجود ندارد و گسستگی کامل بین شان به وقوع پیوسته است. اگر به واقع چنین گسستگی اتفاق افتاده باشد، ما امروزه نه فقط نباید عهد قدیم و جدید و اوستا و قرآن را فهم کنیم، بلکه باید از هر نوع ارتباط مفهومی با آثار افلاطون و ارسطو و آگوستین قدیس و عموم متفکران و فلاسفه پیش از عصر روشنگری نیز عاجز باشیم! ما اما با همه این آثار ارتباط برقرار می‌کنیم و آنها را می‌فهمیم. این خود گواه نوعی پیوست و عدم گسستگی تاریخی ادراک و حیات نوع انسان است. روشن است که در هر برهه تاریخی پارادایم‌های علمی و معرفتی خاصی ظهور می‌کنند، اما ظهور آنان مترادف قطع ارتباط و عدم فهم پارادایم‌های کهن‌تر نیست. همین منطق درباره شرایط اجتماعی و سیاسی دنیای قدیم و جدید نیز مصداق دارد. در این مورد هم گسستگی صورت نگرفته است. تجربه‌های زیسته بشری در طول تاریخ به نحوی در امتداد یکدیگر و قابل عبرت‌آموزند. با رجوع انتقادی به آنها حتی می‌توان از صورت‌هایی از آنها الگوبرداری کرد. در واقع رنسانس نوعی رجوع به تعقل یونانی و حقوق رومی بود و بعدها نیز الگوی دموکراسی مستقیم آنتی مورد غبطه بسیاری از اندیشمندان عصر مدرن قرار گرفت. با این حساب، وقتی در دنیای اسلام از «عدل علی» سخن می‌گوییم به چیزی خسار از چارچوب ادراکی و شرایط محیطی امروز خود اشاره نمی‌کنیم. آنها که تمام مفاهیم تاریخی و الگوهای سنتی را با ادعای دل‌بستگی به تجدد و مدرنیته به سخره می‌گیرند، به واقع فهم نادرستی از تجربه بشری و نوع امتداد و پیوست تاریخی آن دارند و نگاهشان به مقوله سنت و تجدد تعدد بسیار سطحی است. بر این مبنا، امروزه سخن از «عدل علی» نه فاقد معناست و نه می‌توان آن را بی ارتباط با شرایط و نیازهای روز دانست. عدل علی اما ظاهر رفتاری علی (ع) و مناسبات اجتماعی و اقتصادی به نسبت ساده محیط زندگی او نیست، بلکه جوهره نگاه او به امر سیاست و قضاوت است. این جوهره اگر به درستی کشف و بازسازی شود، در فهم و مصداق‌یابی پدیده بغرنجی به نام «عدل» می‌تواند برای یک مسلمان صادق امروزی بسیار یاری دهنده باشد. در نگاه علی (ع) به سیاست و قدرت مؤلفه‌های بسیاری قابل انکشاف و استنباط است. مهمترین مؤلفه نگاه او به سیاست و قدرت، اجتناب از اعمال زور برای «هدایت» اتباع و پیاواری آنان به کار درست است. او در این زمینه، کلامی بسیار شریف و تکان دهنده دارد. وقتی یاران او در کار حکمین با وی تردید و دودلی نشان دادند، خطاب به آنان گفت: «ولیس لی ان احکمکم علی ما تکرهون» (در شأن من نیست که شمار را به کاری وادار و مجبور سازم که آن را خوش نمی‌دارید). علی (ع) در مقام زمامداری از زبان استدلال، هشدار، ترغیب و حتی سرزنش و توبیخ برای متقاعد کردن یاران خود به کاری که به صلاح آنان می‌دانست، استفاده می‌کند. اما هرگز آنان را به زور وادار به کاری نمی‌کند. علی (ع) اعمال زور را مایه تبااهی روح فرد زورگو می‌داند و بنابراین «استبداد رأی» را خوار و هلاک‌کننده از همین رو، خط قرمز عبورناپذیر خود در امر حکمرانی می‌داند. درست به همین دلیل است که او در مقام خلیفه مسلمین، کوچکترین امتیاز ویژه‌ای برای خود در برابر سایر اتباع قائل نیست.

ارزیابی فعالان سیاسی از سند راهبردی که جبهه اصلاحات آن را منتشر کرد

سکوت انتخاباتی اصلاح طلبان

گزارش سیاست ۴-۵

اسماعیل گرامی مقدم عضو شورای مرکزی حزب اعتماد ملی

قرار بر این بود که وقتی هیئت‌های نظارت کاملاً نظرشان را دادند، پس از آن جبهه روی راهبردها تصمیم‌گیری کند اما متأسفانه می‌بینیم که این سند منتشر شده و به همین علت خودشان هم باید پاسخگو باشند. به نظر می‌رسد این سند از نگاه سیاست و سیاست‌ورزی فاصله دارد و با این دست‌فرمان تصور من این است که اساساً تشکل‌های حزبی و تشکیلاتی که منجر به ائتلاف می‌شود را زیر سوال خواهیم برد چرا که امکان ندارد یک جریان سیاسی در مسئله‌ای به نام انتخابات بی تفاوت باشد و یا بگوید من شرکت نمی‌کنم.

حسین نقاشی عضو شورای مرکزی حزب اتحاد ملت

با انتشار این سند راهبردی در انتخابات مجلس دوازدهم، جبهه اصلاحات و مجموعه سازمان‌ها و احزاب سیاسی عضو این جبهه خواسته‌اند تکلیف موضوع خود را روشن کنند و خاتمه‌ای بر دوپارگی و انشقاقی که در افکار عمومی به وجود آمده، بدهند. جبهه اصلاحات در این سند راهبردی خواسته است تا تکلیف این یک‌بام و دو‌هوا را در این موضوع که بخشی از احزاب و سازمان‌های سیاسی در انتخابات مشارکت داشته باشند و بخشی نه‌را، مشخص کند و جامعه را به تصویر روشنی از موضع جبهه اصلاحات برساند.

حمیدرضا جلالی‌پور استاد جامعه‌شناسی دانشگاه تهران

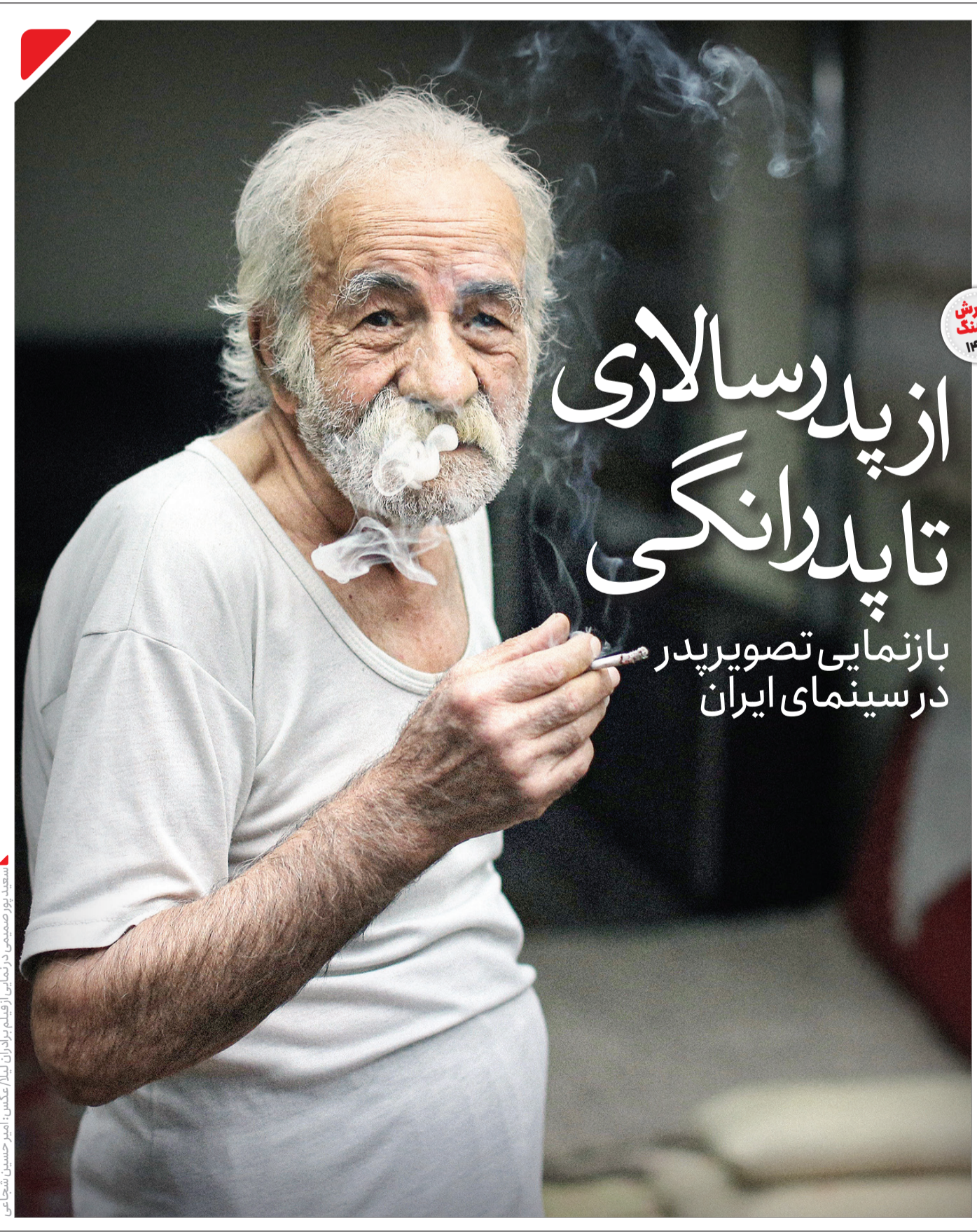
افزایش ناراضیاتی عمومی و فضای پس از اعتراضات سال گذشته و کاهش مشارکت در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۴۰۰ از زمینه‌سازهای این سند راهبردی است اما محتوای آن چنان است که به نظر متأسفانه نه برای کشور و نه خود اصلاح طلبان ظرفیت‌افزا است و نه تأثیر جدی بر فضای سیاسی کشور می‌گذارد. اشتباه جبهه ملی دوم در این سند تکرار شده و متأسفانه ممکن است بعد از انتخابات هم بر مشکلات کار سیاسی مستقل بیفزاید و مشابه لیست ندادن ۱۳۹۸ پایه اجتماعی و ظرفیتی هم نمی‌سازد.

سرمقاله

راهبرد انتخاباتی

انتخابات مهمترین و تنه‌راه مسالمت‌آمیز و به‌دور از خشونت برای حل اختلافات سیاسی است. این دستاورد بشر است و طبعاً همه باید از آن پاسداری کنیم. چه کسانی احتمال بیشتری دارد که زیر میز انتخابات بزنند؟ اقلیت‌های صاحب قدرت، بیش از هر کس و هر گروه دیگری مخالف انتخابات هستند؛ زیرا آن را راهی برای از قدرت افتادن خود می‌بینند. تا هنگامی که پنجره انتخابات در اتاق سیاست باز باشد، همیشه می‌توان امیدوار بود که با گردش هوای اتاق، نسیم تازه‌ای به درون اتاق سیاست بوزد و آن را جان دیگر امیدمی به تحول آرام و مسالمت‌آمیز نخواهد ماند. از این منظر، هر نیروی سیاسی که خشونت را نمی‌کند و طرفدار سیاست مسالمت‌آمیز و گفت‌وگومحور و حامی حاکمیت مردم است، حتماً از شیوه انتخاباتی به‌عنوان فصل الخطاب اختلافات سیاسی دفاع مطلق می‌کند. هر انتخاباتی ویژگی‌هایی هم دارد. هر چند این ویژگی‌ها صفر و یکی نیست، بلکه به‌صورت طیف قابل سنجش است. سه ویژگی اصلی انتخابات این است که: همه گرایش‌های موجود در جامعه حق انتخاب شدن داشته باشند؛ این حق در مسیر رقابتی و شفاف و عادلانه اعمال شود؛ و بالاخره نهاد برآمده از آن نیز کارایی کافی داشته باشد. به‌طور قطع، اغلب انتخابات موجود به تناسبی فاقد این سه ویژگی در حد ایده‌آل هستند و از هرکدام تا اندازه‌ای از آن فاصله دارند. این فاصله اگر چنان شود که غیر قابل پذیرش باشد، ما با پدیده‌ای به نام انتخابات مواجعه هستیم، درحالی‌که اسم آن کنار گذاشته شده است. رویکرد اغلب اصولگرایان از انتخابات همین است؛ بیایید به یکی از ما رای دهید و اگر نیاید ضدنظام هستید! با این مقدمه، می‌توان سند منتشرشده از سوی جبهه اصلاحات درباره انتخابات پیش‌رو را به‌مثابه سخن گفتن در حالتی دانست که چند سنگ‌ریزه نیز داخل دهان وجود دارد. از یک‌سو، به‌خوبی می‌دانند که شرط‌های مذکور به‌ویژه شرط اول (وجود نامزدهای اصلی معرف همه‌گرایش‌ها) و شرط سوم (قدرت داشتن نهاد برآمده از انتخابات) بسیار ضعیف است، ولی این را هم می‌دانند که وضعیت کشور خطیر است و اگر انتخابات پیش‌رو مشابه دو انتخابات گذشته برگزار شود، عملاً قدرت حکومت بسیار ضعیف‌تر خواهد شد و طمع دیگران را نسبت به ایران افزایش می‌دهد. البته این را هم می‌دانند که مسئولین انتخابات موظف بوده‌اند که شرایط را به‌گونه‌ای تأمین کنند که مردم با رغبت فراوان برای تحقق اراده خود و با کمال میل به پای صندوق بیایند، همچنان که پیش از سال ۱۳۹۸ می‌آمدند.

گزارش فرهنگ ۱۴-۱۵

از پد رسالاری تا پدرانگی

بازنمایی تصویر پدر در سینمای ایران

اسعد پور صمیمی در نمایش از قیام برادران لیلان عکس: امیر حسین شجاعی